

PEDAGOGIK JARAYONDA INTERAKTIV O'YINLARNING ROLI

Abdullayeva Mohigul Erkinjon qizi

Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti magistranti.

mohigulabdullayeva780@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15082268>

Annotatsiya. Ushbu maqola interfaol o'yinlarning pedagogik jarayondagi ta'sirchan rolini o'rganadi, ular o'quvchilarning faolligini, motivatsiyasini va ta'lim natijalarini qanday oshirishi mumkinligini o'rganadi. Interfaol o'yinlar faol ishtirokni rag'batlantirish va hamkorlikdagi o'quv muhitini rivojlantirish orqali an'anaviy o'qitish usullari va zamonaviy ta'lim amaliyotlari o'rtasidagi tafovutni bartaraf etadi.

Kalit so'zlar: pedagogika, ta'lim, tasnif, interaktiv o'yinlar.

THE ROLE OF INTERACTIVE GAMES IN THE PEDAGOGICAL PROCESS

Abstract. This article explores the influential role of interactive games in the pedagogical process, examining how they can increase student engagement, motivation, and learning outcomes. Interactive games bridge the gap between traditional teaching methods and modern educational practices by encouraging active participation and fostering a collaborative learning environment.

Keywords: pedagogy, education, classification, interactive games.

РОЛЬ ИНТЕРАКТИВНЫХ ИГР В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ПРОЦЕССЕ

Аннотация. В данной статье исследуется эффективная роль интерактивных игр в педагогическом процессе, как они могут повысить вовлеченность, мотивацию и результаты обучения учащихся. Интерактивные игры устраняют разрыв между традиционными методами обучения и современными образовательными практиками, поощряя активное участие и создавая среду совместного обучения.

Ключевые слова: педагогика, образование, классификация, интерактивные игры.

Kirish

Texnologiyaning ta'limga integratsiyalashuvi an'anaviy o'qitish metodologiyasini o'zgartirdi, bu esa o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondiradigan innovatsion yondashuvlarga olib keldi. Bu yondashuvlar ichida interfaol o'yinlar pedagogik jarayonda kuchli vosita sifatida maydonga chiqdi. O'yin-kulgini ta'lim mazmuni bilan birlashtirgan holda, interfaol o'yinlar talabalarni an'anaviy ma'ruzalar ko'pincha qila olmaydigan tarzda jalb qiladi.

O'qituvchilar faol ishtirok etish va tanqidiy fikrlashni rag'batlantiradigan muhitni yaratishga intilayotgani sababli, o'yinlarning o'quv dasturiga kiritilishi o'rganish tajribasini oshirish uchun imkoniyat yaratadi.

Ushbu maqolada interfaol o'yinlarning har xil turlari va ularning chuqurroq tushunishga yordam berish, talabalarni rag'batlantirish va jamoaviy ishlashni targ'ib qilish, oxir-oqibat ularni zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismlari sifatida joylashtirishdagi roli haqida so'z boradi.

Asosiy qism

Ayni globallashuv jarayonida boshqa mamlakatlar qatori bizning mamlakatimiz uchun ham ta'lim sohasida an'anaviylikdan qochgan holda innovatsion ta'lim texnologiyalarini keng joriy qilish dolzarb masalalardan bo'lib qoldi. O'quvchi-talabalarning fanga bo'lgan qiziqishlarini orttirish, motivatsiya berish uchun videotaqdimotlar, infografikalar, interaktiv o'yinlar va boshqa interaktiv materiallar o'qituvchilarning ko'rgazmali material, tarqatma material, taqdimot materiallari fondida mavjud bo'lishi hamda ta'lim beruvchilar ularni yaratish qobiliyatiga ega bo'lishlari maqsadga muvofiqdir. So'nggi yillarda ta'lim sohasi sezilarli o'zgarishlarni boshdan kechirdi, texnologiya bilimlarni berish va egallash usullarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Turli texnologik yangiliklar orasida interfaol o'yinlar pedagogik jarayonda kuchli vosita sifatida maydonga chiqdi. Ushbu o'yinlar talabalarni faol ravishda jalb qilish uchun mo'ljallangan, ma'lumotni passiv singdirish emas, balki o'yin va o'zaro ta'sir orqali o'rganishga yordam beradi.

Ushbu maqola interaktiv o'yinlarning ta'limdagi ko'p qirrali rolini o'rganadi, ularning afzalliklari, qo'llanilishi va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni muhokama qiladi.¹

Interfaol o'yinlarning asosiy afzalliklaridan biri bu talabalar o'rtasida faollikni oshirish qobiliyatidir. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha ma'ruzalar va passiv o'rganishga tayanadi, bu esa qiziqishsizlik va aloqani yo'qotishga olib kelishi mumkin. Bundan farqli o'laroq, interfaol o'yinlar talabalarni o'quv jarayonida faol ishtirok etishga chorlaydi. O'yin-kulgi va raqobat elementlarini o'zida mujassam etgan holda, bu o'yinlar o'quvchilar e'tiborini tortadi va o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. Ushbu faollik bilimlarni yaxshi saqlanishiga olib kelishi mumkin, chunki o'quvchilar o'zlari bilan o'zaro aloqada bo'lgan va jonli tarzda boshdan kechirgan tushunchalarni eslab qolish ehtimoli ko'proq.

Bundan tashqari, interfaol o'yinlar turli xil o'rganish uslublariga mos kelishi mumkin.

¹ Hulan, R. H. (1978). Camp-Meeting Spiritual Folksongs: Legacy of the "Great Revival in the West.". The University of Texas at Austin.

Har bir talaba vizual, eshitish yoki kinestetik bo'ladimi, ma'lumotni o'zlashtirishning o'ziga xos usuliga ega. Interfaol o'yinlar o'qituvchilarga turli xil o'quvchilarni samarali qamrab olish imkonini beruvchi turli uslublarni o'z ichiga oladigan platformani taklif etadi. Misol uchun, harakatga asoslangan o'yinlar kinestetik o'quvchilarni jalb qilishi mumkin, strategiya o'yinlari esa analitik fikrlovchilarni jalb qilishi mumkin. Bir nechta ta'lim afzalliklarini ko'rib chiqish orqali interaktiv o'yinlar sinfda inklyuzivlikni ta'minlaydi va hech bir talaba ortda qolmasligini ta'minlaydi. O'qituvchi darslikdagi leksikani tushuntirishda ayrim hollarda mushkulliklarga uchrashi tabiiy. Masalan, chet tili madaniyatiga xos realiyalar (taom nomlari, urf-odat so'zlari, arxitekturaga oid so'zlar, milliy tibbiyotga oid so'zlar va h.z.)ni tushuntirishda aniq vizual tasvirlarsiz talabani ishontirish qiyin. Albatta, bunday so'zlarning tasvirini, izohini bitta darslikning o'zida batafsil ifodalab bo'lmaydi. An'anaviy tarzda kartochka yoki katta vatmanga tasviri tushirilgan ko'rgazmali materiallarni ham har bir dars uchun tayyorlab kelishning imkoni yo'q. Shu tufayli interaktiv doska va ularga o'rnatilgan dasturlar yordamida internet xizmatidan foydalangan holda yangi dars leksikasining tasvirli, ko'rgazmali ishlanmalarini tayyorlash o'qituvchi uchun ham vaqtni tejashga, ham sifatni ta'minlashga, ham talabalar qiziqishini jalb qilishga yordam beradi. Bunda birgina yangi so'z uchun bir nechta tasvir ko'rsatish va shu asnoda taqqoslash, izohlash usullari yordamida talabalarda muayyan bir so'z bo'yicha aniq tasavvurlarni shakllantirish mumkin.

Pedagogik jarayonda interfaol o'yinlarning yana bir hal qiluvchi jihati bu ularning tanqidiy fikrlash va muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish qobiliyatidir. Ko'pgina o'yinlar o'yinchilardan cheklangan vaqt oralig'ida tanqidiy fikrlashni, strategiyani ishlab chiqishni va qaror qabul qilishni talab qiladigan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Ushbu tajriba real vaziyatlarni aks ettiradi, talabalarni nazariy bilimlarni amaliy stsenariylarda qo'llashga undaydi.

Ushbu qiyinchiliklarga duch kelgan holda, talabalar o'zlarining tahliliy qobiliyatlarini oshiradilar va o'zlarining akademik va kasbiy hayotlarida bebaho atributlar bo'lgan murakkab muammolarni hal qilishda o'zlariga bo'lgan ishonchni oshiradilar.

Hamkorlik - bu interfaol o'yinlar ta'lim sharoitida yordam beradigan yana bir muhim komponent. Ko'pgina o'yinlar guruhlarda o'ynash uchun mo'ljallangan bo'lib, o'quvchilarni muloqot qilishga, rollarni muhokama qilishga va umumiy maqsadlarga erishish uchun birgalikda ishlashga majbur qiladi. Ushbu hamkorlik muhiti jamoaviy ish, ijtimoiy ko'nikmalar va guruh dinamikasini boshqarish qobiliyatini rivojlantiradi. Hamkorlikni tobora qadrlaydigan dunyoda bu ko'nikmalar talabalar uchun kelajakdagi martaba uchun tayyorlanayotganda juda zarur.

Interfaol o'yinlar orqali o'qituvchilar o'quvchilar bir-birini qo'llab-quvvatlash va tayanishni o'rganadigan jamiyatga yo'naltirilgan sinfni yaratishi mumkin.²

Ko'p afzalliklarga qaramay, interfaol o'yinlarni ta'lim kontekstiga integratsiyalash muammolardan holi emas. Muhim tashvishlardan biri chalg'itish ehtimoli. Ko'p sonli o'yinlar mavjudligi sababli, ba'zi talabalar o'rganishdan ko'ra o'yin-kulgiga ustunlik berishlari mumkin.

O'qituvchilar muvozanatni saqlashlari kerak, o'yinlar o'quv maqsadlariga mos kelishini ta'minlashi va ular o'quv dasturini buzishdan ko'ra uni kuchaytirishi kerak. Bu o'yinlarni sinchkovlik bilan tanlash va loyihalashni, shuningdek, ular bilan qanday qilib o'ylangan holda ishlash bo'yicha ko'rsatmalarni talab qiladi. Bugungi kun o'qituvchisiga qo'yilgan talablardan biri ularning ta'lim jarayoniga tadbiq etilgan, dunyo tajribasidan o'tgan va samara bergan metodlarni yaxshi bilishi va ularni amalda qo'lay olishidir. Buning uchun o'qituvchi doimiy ravishda izlanishi, o'rganishi va o'rganganlarini tajribada sinab ko'rish, o'zi ham ushbu metodlarga ijodiy yondashib o'zgartirish va qo'shimchalar kiritib borishi zarur. O'quv jarayonini tashkil etishda ko'plab ta'limiy metodlardan foydalanib kelinmoqda, ular orasida interfaol ta'lim va uning asosini tashkil etuvchi interfaol metodlar ayniqsa samarali sanaladi. Interfaol va interaktiv so'zlari bir xil ma'noda bo'lib, interaktiv so'zi inglizcha "inter" - "birgalikdagi" va "act" - "harakatlanish" so'zlaridan olingan. Interaktivlik birgalikda harakatlanish yoki suhbat, dialog rejimida nimadir (masalan, kompyuter) yoki kimdir (o'qituvchi) bilan bo'lish demakdir. Bundan kelib chiqadiki, interaktiv ta'lim - avvalo dialogli ta'lim bo'lib uning davomida o'qituvchi va o'quvchi, o'quvchi va kompyuter o'zaro hamkorligi amalga oshiriladi. Interfaol ta'limning asosini yuqorida aytilganidek interfaol metodlar asosida darsni olib borish tashkil etadi. Ta'limning interfaol metodlari o'quvchilarning ulkan ta'limiy qudratidan foydalanish va faollashtirish, o'quv jarayoniga musobaqa elementlarini kiritish imkonini beradi: ta'lim oluvchilar guruhining aqliy kuchi uning a'zolari kuchi yig'indisidan ko'proq (ya'ni guruh natijasi individual natijalar yig'indisidan doimo ortiq).

Bundan tashqari, ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan kirish muammolari ham mavjud. Barcha talabalar texnologiyadan teng foydalanish imkoniyatiga ega emas va nomutanosibliklar o'rganish imkoniyatlarida tengsizliklarni keltirib chiqarishi mumkin. O'qituvchilar va muassasalar uchun bu kamchiliklarni bartaraf etish, barcha talabalar interfaol o'yinlar taqdim etadigan afzalliklardan foydalanishlarini ta'minlash juda muhimdir.

² Hobson, M. E. (2020). Repairers of the Breach: Representations of the Possessed Body and Neo-Ethnic Identity in the Works of Hurston, Ansky, Soyinka, and Perry. Indiana University of Pennsylvania.

Yechimlar manbalar bilan ta'minlash, oflayn muqobillarni birlashtirish yoki maktab dasturlari yoki jamoat hamkorligi orqali texnologiyaga kirishni osonlashtirishni o'z ichiga olishi mumkin.

Raqamli asrga o'tayotganimiz sari interaktiv o'yinlarning ta'limdagi roli kengayishi mumkin. Texnologiyaning rivojlanishi bilan biz noyob o'rganish tajribasini taklif qiluvchi virtual haqiqat ilovalari kabi yanada murakkab va immersiv ta'lim o'yinlarini ko'rishni kutishimiz mumkin. Ushbu innovatsiyalar o'quvchilarga uch o'lchovli muhitda kontent bilan shug'ullanish imkonini berish orqali tarix va fan kabi fanlarni o'rgatish uslubini inqilob qilishi mumkin. Biroq, o'qituvchilar uchun tanqidiy xabardor bo'lish va ta'lim maqsadlariga erishishda ushbu vositalarning samaradorligini doimiy ravishda baholash juda muhimdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, interaktiv o'yinlar shunchaki ko'ngilochar vosita emas; ular pedagogik jarayonda hayotiy manba bo'lib xizmat qiladi, ta'lim manzarasini boyitadi.

O'quvchilarni to'liq jalb qilish qobiliyati tufayli bu o'yinlar faol o'rganish, tanqidiy fikrlash va hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Biz o'yinga asoslangan ta'lim strategiyalarini o'rganish va amalga oshirishda davom etar ekanmiz, foydalar motivatsiyani oshirishdan tashqarida ekanligi ayon bo'ladi; ular, shuningdek, akademik samaradorlik va malaka oshirishda o'lchovli yaxshilanishlarga olib keladi. O'qituvchilar va muassasalar interaktiv o'yinlarning imkoniyatlarini o'zlashtirar ekan, ta'lim maqsadlariga mos keladigan tegishli va samarali o'yinga asoslangan tadbirlarni ishlab chiqishni yodda tutish juda muhimdir. Ta'limning kelajagi barcha talabalar uchun dinamik va inklyuziv ta'lim muhitini yaratish uchun o'yin kuchidan foydalanish qobiliyatimizdadir.

REFERENCES

1. Hulan, R. H. (1978). Camp-Meeting Spiritual Folksongs: Legacy of the "Great Revival in the West". The University of Texas at Austin.
2. Hamroyeva Sharifa Shukur Qizi, (2023). ISSUES OF TRANSLATING NATIONAL COLORING WORDS - REALIAS IN THE NOVEL "NAVOI" BY OYBEK. International Journal Of Literature And Languages, 3(04), 29–33.
<https://doi.org/10.37547/ijll/Volume03Issue04-06>

3. Hobson, M. E. (2020). Repairers of the Breach: Representations of the Possessed Body and Neo-Ethnic Identity in the Works of Hurston, Ansky, Soyinka, and Perry. Indiana University of Pennsylvania.
4. Hamroyeva Sharifa Shukur Qizi, (2023). THE ANALYSIS OF THE ENGLISH TRANSLATIONS OF ABDULLA KADIRI'S "O'TKAN KUNLAR". American Journal of Philological Sciences, 3(05), 82–87. <https://doi.org/10.37547/ajps/Volume03Issue05-15>.
5. Ferré Gras, M. (2023). Desarrollo de una web segura.
6. Qizi, I. S. M. (2024). LINGUOCULTUROLOGICAL FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE WORKS OF NV GOGOL" THE GOVERNMENT INSPECTOR" AND KH. KH. NIYAZI" MAYSARA'S TRICKS". Western European Journal of Historical Events and Social Science, 2(10), 17-20.
7. Халилова, Л. А. (2020). ПУТИ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА. Гуманитарный трактат, (89), 58-60.
8. GOGOL'S, P. U. I. N. LINGUOCULTURAL FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN NV GOGOL'S WORK" THE INSPECTOR GENERAL.